

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 442/2020-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ivana Fiačana a Miloša Maďara prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libora Duľa o jeho možnej zaujatosti v konaní vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 621/2018 a takto

r o z h o d o l :

Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libor Duľa je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. IV. ÚS 621/2018.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie možných dôvodov vylúčenia

1. Sudca IV. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) Libor Duľa listom z 24. septembra 2020 v súlade s § 49 ods. 4 v spojení s § 49 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu, že vyhlasuje svoju zaujatosť, keď po oboznámení sa s obsahom ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), v ktorej je sudcom spravodajcom Miroslav Duriš, a s uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 621/2018 zo 16. novembra 2018, ktorým bola sťažovateľova ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v štvrtom senáte ústavného súdu zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza a nateraz je v zmysle čl. II bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 vo veci príslušný konať štvrtý senát ústavného súdu v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu a sudca spravodajca) a sudcovia Ladislav Duditš a Libor Duľa, zistil, že sťažovateľa v predmetnej veci zastupuje advokát [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ktorý je na podklade zmluvy o výkone činnosti externého poradcu [REDAKOVANÉ] jeho externým poradcom.

2. S poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a na ňu nadväzujúcu judikatúru ústavného súdu uplatňujúcu tzv. teóriu zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán, žiadal, aby v tejto veci bol zabezpečený postup podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde, t. j. aby jeho oznámenie bolo predložené senátu ústavného súdu, ktorý je podľa platného rozvrhu práce ústavného súdu príslušný rozhodnúť o jeho vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 621/2018.

3. Pokynom predsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky Ivana Fiačana z 24. septembra 2020 bolo oznámenie v súlade s čl. IV bodom 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 2 schváleného 1. októbra 2020 pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do senátu I. ÚS ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu a Ivan Fiačan a Miloš Maďar – členovia senátu (ďalej len „príslušný senát“).

II.

Relevantná právna úprava

4. Zákon o ústavnom súde obsahuje výslovnú právnu úpravu o vylúčení sudcu ústavného súdu z výkonu sudcovskej funkcie v ustanoveniach § 49 až § 52.

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak ide o rozhodovanie v senáte ústavného súdu, o vylúčení sudcu ústavného súdu rozhoduje iný senát ústavného súdu určený rozvrhom práce.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

8. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

9. Vo svojej dnes už ustálenej judikatúre ústavný súd opakovane konštatuje, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva

na spravodlivý proces vyvinul EŠLP dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testami. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujič v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní EŠLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Na subjektívny test plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Podľa EŠLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „*v stávke*“ je dôvera, ktorú musia súdy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti aspirovať, je cez ňu „*v hre*“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

10. Ako aj uvádza samotný sudca Libor Duřa vo svojom oznámení z 24. septembra 2020, podľa judikatúry EŠLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Preto treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že nenaznačujú nedostatok nestrannosti súdu, resp. sudcu (rozsudok EŠLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

11. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilégiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

12. Sudca Libor Duľa v oznámení s poukazom na príslušnú judikatúru poukázal na možné pochybnosti o jeho najmä objektívnej zaujatosti vo veci, a to z dôvodu pracovných, resp. kolegiálnych vzťahov k právnemu zástupcovi sťažovateľa ako svojmu externému poradcovi.

13. Príslušný senát ústavného súdu I. ÚS po posúdení dôvodov uvedených vo vyhlásení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duľu vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 621/2018 dospel k záveru, že v zmysle § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sú tieto dostačujúce na vznik pochybnosti o nezaujatosti sudcu v danej veci, čím sú splnené zákonné podmienky na vylúčenie sudcu Libora Duľu z prejednávania a rozhodovania o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ]

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu